

שואל ומשיב בהלכה - צלית כבד - חלק ב'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

האם מותר לצלות כבד על גבי פלטה חשמלית?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

מותר לצלות כבד על גבי פלטה חשמלית באופן שיש אפשרות לדם לצאת החוצה ובפרט כאשר נותנים אותו מעט בשיפוע. **מקורות:** אממו"ר שליט"א בספרו מנחת שמואל ח"א (חיו"ד סימן ד). יש לציין כי לדעת בני ספרד יהיה מותר להשתמש בפלטה לחימום מאכלים אפילו בצורה ישירה. לדעת בני אשכנז הפלטה תיאסר. שוב ראיתי שכך הביא בספר ילקוט יוסף (או"ה ח"א סימן עג ס"ט) להקל לצלות בה, באופן שאין לה שפה סביב והדם נשפך או מחליק ויורד. יצא עתה שו"ת יביע אומר ח"א (חיו"ד סימן ה) וכתב שם אודות בתי מלון ואולמות שצולים כבד ובשר לא מוכשר על פלטה חשמלית שאין לה שפה סביב והדם מחליק ויורד או שנשרף מחום האש שהוא יותר ממאה מעלות, יש להורות להתיר. ע"ש.

הוא הדין בפלנצ'ה חשמלית הנמצא באולמות ומסעדות, אם נותן בחום גבוה והדם זב, יהיה מותר. לדעת בני אשכנז כאשר עושים כך, אין להשתמש בו לדברים אחרים מחמת והדם אוסר אותו.

מותר לצלות כבד בתנור חשמלי שמשתמשים בו גם לשאר דברי מאכל. **מקורות:** ראה פתחי תשובה (יו"ד סימן עג סק"א) בשם שו"ת הר הכרמל (חיו"ד סימן יד) שנוהגים היתר לצלות כבד בתוך התנור האופה בשעה שבוער רחוק מהאש. מכח זה בשו"ת ציץ אליעזר ח"א (סימן נ"ג אות ח) העלה להקל בצליית תנור והחום מתפשט בכל שטח התנור. כבר האריכו בזה רבותינו האחרונים הלא המה: שו"ת אגרות משה ח"א (סימן קסא), שו"ת מנחת יצחק ח"ה (סימן יז), שו"ת שבט הלוי ח"א (סימן קז), שו"ת משנה הלכות ח"ו (סימן קלב), שו"ת תשובות והנהגות ח"א (סימן תכ), שו"ת בנין אב ח"א (סימן לא אות ג), ילקוט יוסף (או"ה א עמוד תקי), שו"ת דבריך יאיר ח"ג (סימן לו).

אולם יש לחמם את התנור היטב לפני הכנסת הכבד ולהניח את פרוסות הכבד על גבי רשת. **הערה:** לדעת בני אשכנז יש לייחד רשת לכך כדעת הרמ"א (יו"ד סימן עו ס"ד). אולם לדידן בני ספרד קיימ"ל כדעת השו"ע (שם) דאמרינן כבולעו כך פולטו. מ"ש בספר הכשרות (פ"ט הערה רעח) אחר המחילה אינו אלא לבני אשכנז.

בנוסף יש להניח תבנית מלמטה לקליטת הדם [ניח תבנית חד פעמי שלאחר מכן יזרוק אותה או יצפנו היטב בנייר כסף או שיתן בתבנית מים]. **הערה:** הדם הנוסף בטל בכמות המים ואינו אוסר את הקערה. אין לחשוש מה שהמים המהולים בדם רותחים ומתאדים למעלה וכביכול נמצא הבשר או הכבד מתבשל בזיעת הדם. בשו"ע (יו"ד סימן צח ס"ח) לעניין מחבת חלב שנתנו תחת הקדירה, כתב בתשובה הגרע"א בשם הב"ח בתשובה (סימן כד) שהאיסור לתת מחבת חלבי תחת קדירת הבשר היינו באופן שהכירה שמעל המחבת מכסה את כל החלל המחבת ולכך נבלעת ואוסרת הקדירה. אולם בנידון דידן שיש לזיעה מקום להתפשט לצדדים אין בה כח להיבלע, ועוד שדם הנוסף מן הכבד לקערה עם מים בטל ברוב ואין בו כח לעלות ולאסור את הכבד. עוד שאיסור דם דרבנן יש להקל. שוב ראיתי שכן העלה הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר בקובץ מבית לוי.

בשעת הצליה יש להשאיר את דלת התנור פתוח מעט ליציאת האדים. **הערה:** הנחיית הרבנות הראשית לישראל, היות ובכהאי גוונא האדים מתפזרים ולא נבלעים. כן העלה בשו"ת דבריך יאיר ח"ד (סימן לא). יש לציין שלפני שיבשלו בתנור לאחר צליית הכבד, יש להסיק את התנור על חום גבוה ככל האפשר במשך חצי שעה ורק לאחר מכן יאפו או יבשלו בתנור זה. כך דעת הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל כפי שהובא משמו בספר הליכות מוסר ח"ב (עמוד עב). זכר לדברנו בספר מלח ברית (פסקי הלכות עמוד ת). לעניין תנורים באולמות שאי אפשר להשאיר את הדלת פתוחה והתנור עובד רק כשהדלת סגורה, יש מתירים בדיעבד מחמת פתח הארובה שקיים בו ליציאת האדים.

כאשר רוצים להשתמש בתנור לאחר צליית כבד, אין צריך המתנה של עשרים וארבע שעות ודי בכך שיסיקו את התנור בחום המירבי לפני השימוש בו. **מקורות:** שמירת שבת כהלכתה ח"ב (פ"מ הכ"ג). ע"ע בספר בניין אב ח"א (סימן לא) שהחמיר בזה להצריך כ"ד שעות. יש לעיין כאשר צולים את הכבד בתנור בדלת פתוחה, יש להתיר. אולם כאשר אי אפשר לצלותם בדלת פתוחה רק סגורה, ובלוע כאן דם שהוא איסור, נמצא שעל ידי הסקת התנור בחום המירבי אין כאן ניצוצות ניתזין להכשירו. ראה מה שדן בזה בספר כשרות למהדרין- שירי ח"ב (שאלה כה).

חֶסֶד וְשִׁכָּרוֹ

הגה"צ רבי חיים פלאג'י זצ"ל סיפר: יהודי ת"ח דרכו היתה לחזר אחר המצוות כדי לקיימן בהידור. הוא נהג להטיב לכל אדם. במיוחד הוא התאמץ להכניס אורחים לתוך ביתו למרות שפרנסתו היתה בצמצום. פעם התדפק על דלת ביתו יהודי עני ומסכן. הלה בכה לפניו כי אין לו מקום ללון. נכמרו רחמיו של בעל הבית וקיבל אותו בסבר פנים יפות. באותם הימים פרצה שריפה גדולה סמוך לביתו. האש כיתרה את דירתו ועל-פי דרך הטבע לא נראה כל פתח הצלה מהאש עד שהתייאש מביתו.

בשמיים ריחמו עליו והתרחש נס והאש לא שלטה בביתו כלל! הוא תלה את הנס בזכות המצווה שהכניס את האורח המסכן לביתו. באותם הימים פרצה גם מגיפה ודָבַר בעיר. רבים מאנשי העיר ברחו מביתם ונסו להרים כדי לא להידבר חלילה במחלה. אותו יהודי הכניס האורחים לא נטש את ביתו וישב שקט ושאנן כל הימים הללו ולא דבקה בו ובמשפחתו שום מחלה ושום נגע. גם מצבו החומרי השתנה מאוד בזכות מצוות הכנסת אורחים. (מעובד מתוך 'תוכחת מוסר')

מנחים	הקדשת העלון	לשאלות בהלכה
לקבלת העלון חנם ב-email מידי שבוע, שלח את כתובתך PnineEH@gmail.com	נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זוג הגון, חֶסֶד וְשִׁכָּרוֹ - נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 א ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 9076926	נא לפנות לרב אליהו חיים פנחס ב"טל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הגאון המקובל הרב נחום וייספיש לעווי משאדיק הידוע בכינוי רבי נחום שאדיקר זצ"ל - נולד בשנת ה'תקע"ג (1814). הוא ואחיו הם ראשי משפחת וייספיש בירושלים. בצעירותו למד אצל הגאון רבי שלמה זלמן ליפשיץ ובגיל שמונה עשרה שנים בלבד הוסמך על ידו. לאחר נישואיו שימש במשך מספר שנים כרבה של העיר שאדיק שבפולין (ליד העיר קאליש). בשנת ה'תר"ג (1843) עלה לארץ ישראל עם שניים מאחיו: ר' אשר למל ור' יעקב יהודה לייב (מח"ס 'בית לאבות').

לפי המסורת, עלייתם באה לאחר ששלושתם חלמו בלילה אחד כי עליהם לעלות לארץ ישראל. בירושלים הקדיש את כל זמנו ללימוד התורה כשהוא יושב רוב ימיו בצום, עטוף בטלית ותפילין. למד קבלה יחד עם אחיו והגאון רבי יוסף זונדל מסלנט. התמנה לראש כולל פולין. העמיד תלמידים רבים.

מגדולי רבני ירושלים. זקני ירושלים היו מספרים שהיו לו ולאחיו גילוי אליהו הנביא ומגיד מן השמיים. הקפיד להתענות משבת לשבת. נפטר ב-י"ב חשוון ה'תרכ"ו (1865) במגפת החולירע. חי כ-51 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים בין אחיו ר' יהודה לייב והגאון מקוטנא. בשנת ה'תשמ"ג (1983) הוקם על שמו ישיבת הר"ן (ר"ת- הרב ר' נחום), על ידי צאצאו הרב צבי וייספיש. על שמו רחוב בשכונת נווה יעקב בצפון ירושלים.

בשנת ה'תשמ"ג (1983) הוקם על שמו ישיבת הר"ן (ר"ת- הרב ר' נחום), על ידי צאצאו הרב צבי וייספיש. כמו כן קרוי על שמו רחוב בשכונת נווה יעקב בצפון ירושלים.

אביו: ר' אברהם מפוזנא (תלמיד ר' רפאל הכהן כ"ץ מהמבורג ור' יוסף הצדיק, חתנו של הגאון ה'נודע ביהודה'). **אימו:** מרת אסתר (בת רבי יצחק משלשין). **נשותיו:** מרת חיה (זיווג ראשון- בת ר' לייזר אב"ד סימפלוניה), מרת מינה-לאה ריבלין (זיווג שני- בת ר' משה מגיד ריבלין, מנהיג האשכנזים בירושלים). **מרבתי:** הגאונים ר' עקיבא איגר, ר' רפאל מהמבורג, ר' שלמה זלמן ליפשיץ (מח"ס שו"ת חמדת שלמה), המקובל ר' יהודה כהן. **ילדיו (מאשתו הראשונה):** ר' שלמה זלמן בהר"ן (ממייסדי שכונת מאה שערים ושכונת נוספות. שימש כחבר בית דינו של המהרי"ל דיסקין), ר' אברהם אליעזר, מרת רחל יוכבד (נישאה לר' יהודה ברגמן). **ילדיו (מאשתו השנייה):** ר' אשר לעמיל בהר"ן, מרת אסתר גיטל קורפו, ר' דוד בהר"ן. **מספריו:** **יאבני קודש-** על מסכת בבא מציעא **יאבני קודש-** שו"ת **בית אבות יאמרי בינה-** שו"ת.

רבינו גר בשכונת 'שערי חסד' בירושלים. הצדיק נהג לצום מערב שבת לערב שבת ושקד על התורה הקדושה יומם ולילה בהתמדה נפלאה בלי שהצום יפריע לו. היו לו בנים וארבעה אחים שכל אחד היה גדול בפני עצמו. אחד מבניו, ר' שלמה זלמן סיפר שאביו, ר' נחום, נהג ללכת בכל יום שישי אחה"צ לכותל המערבי לומר שיר-השירים, שכן בזמן זה יורדת השכינה לכותל ועת רצון לומר אז שיר השירים.

פעם כשהיה בחור צעיר בן שלוש-עשרה או ארבע-עשרה, הלך עם אביו כהרגלו ביום שישי אחה"צ לכותל. שם בכותל ישנן מדרגות מסוימות, כשהגיעו לשם פגשו יהודי שנראה פשוט ורגיל ככל יהודי. בשלב זה נפרדו האב ובנו. אביו והיהודי פסעו יחד לכותל כאשר הוא ר' זלמן הצעיר היה צריך להמתין שם לשובם.

אחר פרק זמן אביו אמר לו שיכול להצטרף אליו. היהודי ההוא שפגשו לא היה שם כבר. הוא נבהל והשתומם איך נעלם היהודי, הרי הוא לא ראה אותו חוזר? אבל הוא שתק, הוא לא העז לשאול את אביו. אביו מעצמו שאל אותו שרי-השירים אם הוא ראה את היהודי ההוא. כשנענה בחיוב, אביו אמר לו כשבת שחוק מרחפת על שפתי: "אשרי מי שנתן לו שלום".

זקני ירושלים סיפרו, שהמקום שהתגלה אליהו הנביא אל רבינו היה באותה פינה בכותל המערבי שבה היה בוכה רבות על החורבן עד שנעשתה גומא מדמעותיו. כמו כן מסופר שביליל הסדר, בנו רבי זלמן שם לב לשינוי מראה פני אביו הקדוש. הבן שאל ברמז לפשר הדבר, ואביו הגה"ק רבי נחום זיע"א אמר: "הנה זה עתה הופיע כאן אליהו הנביא".

בנו הגה"צ רבי דוד בהר"ן זיע"ע נשאל על ידי אחד מבני משפחתו האם נכונה המסורת בירושלים שהיתה לאביו הגה"ק רבי נחום זיע"א מדרגת 'גילוי אליהו' שהרי אצל אנשי ירושלים היה פשוט וידוע שהגה"ק רבי נחום זיע"א היה רגיל בכך. הגה"צ רבי דוד בהר"ן זיע"ע השיב: "גילוי אליהו? לאבי היה הרבה יותר מזה. הרי היה לו 'גילוי שכינה'!"

פעם אחת בתו של רבינו חלתה מאוד וכמעט הגיעה עד שערי מוות. בר"ה לפני התקיעות אביה הגה"ק רבי נחום זיע"א עלה לבית וישב שם בעיניים עצומות ובדבקות נוראה. הוא אמר לה שאם תראה את אַמָּה ע"ה, לא תיתן לה את ידיה, רק לזו שיושבת לידה. מיד נתנה את ידה ליושבת לצידה והתרפאה. לאחר מכן סיפרה שאכן היא ראתה כי אַמָּה הגיעה מעולם העליון והושיטה לה יד.

הגאון מרן ר' שלמה זלמן אוירבאך זצ"ל סיפר כי בערב שבת אחת, כשרבינו הלך לקרוא את מגילת שיר השירים בכותל המערבי, הוא השתהה בכותל המערבי יותר מהרגלו. בנו רבי שלמה זלמן שאל את אביו: "אבא, מדוע אתה מתמהמה?". אביו אמר לו: "בפולין נפטר אחד מגדולי התורה שהיה הרב מקויל בפולין, שמו הגה"ק רבי שלמה פוזנר זיע"א. הלווייתו עתידה לעבור בכותל המערבי". לאחר זמן התברר שאכן באותה שעה נפטר הרב מקויל בפולין, שהיה מגדולי התורה בדורו.

בנו ר' דוד בהר"ן זיע"ע סיפר, שבשמחת נישואי אחד מבני משפחתו קם אביו ושתה 'לחיים' ואמר שברגעים אלו מת צורר כל היהודים, הצאר ניקולאי. לאחר זמן התברר שאכן באותה שעה מת ברוסיה הצאר ניקולאי. (הסיפורים מתוך 'גדולה שימושה'- מאת ר' צבי וייספיש)

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך עלון 'מתיקות השבת'. יש בסיפור זה להראות לנו שכל מה שקורה איתנו הוא מאיתו יתברך והוא בחשבון מדוקדק עד מאוד. להלן הסיפור מפי בעל המעשה ר' יוסף ג. מירושלים:

בצעירותי כשלמדתי בישיבה גדולה הייתי ב"ה הבחור המוצלח ביותר בלימוד. כל הבחורים ראו אותי כעילוי גדול ובעל כישרונות גדולים.

אני עצמי הייתי במצוקה בתוך ליבי. בכל פעם כשהייתי פותח את הגמרא ומתחיל ללמד, היצר הרע מיד היה מציף את מוחי במחשבות רעות ובגאווה גדולה. לא הייתי מצליח להתנתק מכך.

ייסרתי את עצמי. ידעתי שכולם מעריכים אותי. מאידך הבנתי שיתכן שיש לי יצרים רעים שאין לשום בחור בישיבה. אפילו לא לבחור הנחשב לפשוט ביותר במעמדו בישיבה.

המצוקה שלי התמשכה למשך כשנה וחצי ברציפות. בסופו של דבר החלטתי שלא יתכן להמשיך כך. חיפשתי עצה כיצד אוכל להתגבר מאותן מחשבות.

קבעתי לעצמי שבכל פעם לפני שאפתח את הגמרא, אלמד בספר 'חובות הלבבות' שכתב רבינו בחיי בן יוסף אבן. למדתי על מידת הענווה. חשבתי לעצמי שאם אלמד ואתנהג בענווה ובפשטות, אוכל בעז"ה להתגבר על יצרי הרעים.

בסייעתא דשמיא על ידי הענווה והפשטות שסיגלתי לעצמי התמעטו במעט הניסיונות, אבל רק במעט. המשכתי ללמוד בספר 'חובות הלבבות' ב'שער חשבון הנפש' וב'שער הביטחון' וב'שער אהבת השם' ועוד.

שיעורתי בנפשי איזה תענוג גדול יהיה לי לעשות התבודדות ולשפוך את צקון ליבי לפני יודע תעלומות. ממחשבה למעשה, בכל יום הייתי יוצא מהישיבה בשעות המוקדמות לפנות בוקר לפרדס הסמוך לישיבה. שם היו גדלים פירות הדר למיניהם.

במקום זה היתה לי השראה מיוחדת לעמוד ולשפוך דמעות מתוך ערגה לה'. ביקשתי להיות יהודי טהור, לזכות לטהרת המחשבה ולמידות טובות, לעסוק בתורה בקדושה לשם שמיים ובעיקר להינצל מתאוות כבוד וגאווה.

קבעתי לי מקום שבו הייתי עומד ומתבודד בין האילנות. העצה הזאת הועילה לי פלאים. בדרך כלל אני קם הרבה זמן לפני שבחורי הישיבה קמים והולך להתבודדות. יום אחד קמתי בשעה שהבחורים קמו ולא היה שייך ללכת.

לאחר ארוחת הצהריים בישיבה יצאתי לערוך התבודדות במקומי הקבוע. כשהגעתי הבחנתי ביהודי אחד שנעמד בדיוק במקום הקבוע שלי. במבט ראשון הדבר היסב לי מעט כעס כלפיו על כך שהוא לא מצא לו מקום אחר בתוך הפרדס הגדול הזה, אלא דווקא במקום שלי.

אבל מיד תיקנתי את מחשבתי ואמרתי בליבי: "כמה טוב שעוד יהודים עומדים לשפוך את ליבם לפני ה' ושאני לא היחיד בכך".

צעדתי לכיוון אחר כדי להתבודד. בסמוך אלי עמד סנדר. אני רואה בתוכו ילד שמביט עלי. הדבר ציער אותי, כעת יש ילד שמביט בי בזמן שאני מתבודד לפני ה'.

במחשבה שניה התפלאתי מאוד וחשבתי: "מה ילד לבד עושה בתוך הסנדר?!". התקרבתי לסנדר ואני מבחין שהילד שמביט בי הוא בוכה.

הבנתי שהוא תקוע בטנדר והוא במצוקה בשל מזג האוויר החם מאוד ששרר באותו יום. רציתי לחלץ את הילד. בהתחלה חשבתי לשבור את אחת החלונות.

לאחר מכן שמתי לב שהחלונות נמצאים עם מסילות. ניסיתי להסיט את אחד החלונות הצידה. בסייעתא דשמיא החלון לא היה נעול והוא נפתח, כך עזרתי לילד לצאת מהסנדר.

הילד סיפר שהוא נרדם כשהוא חזר מה'חידר'. כנראה הנהג לא הבחין בו שהוא נשאר בפנים וסגר עליו. מכיוון שלא היה לי פלאפון צעדתי איתו לכוון הישיבה שלי כדי להתקשר להוריו מטלפון ציבורי.

כשהגענו לרחוב הראשי אני רואה יהודי מבוגר שצועד מולנו. האיש שוחח בפלאפון ואמר: "לא יכול להיות ששכחתי אותו בטנדר. זה לא יתכן! כנראה שהוא לא עלה בכלל לסנדר. אני בטוח בזה!".

הבנתי שכנראה זה הנהג ושהוא כעת מדבר עם הוריו. ניגשתי אליו עם הילד ושאלתי אותו: "אתה מכיר את הילד הזה?". הנהג ראה את הילד ונבהל מאוד.

הוא שאל בבהלה: "איך הוא הגיע אליך?!". סיפרתי לו שמצאתי אותו בוכה בטנדר והזכרתי לו שכדאי להיזהר יותר ולשים תשומת לב יתרה כדי שלא יקרה אסון חלילה.

אז הבנתי כמה ה' עשה טוב בכך שהקים אותי באותו יום בשעה ששאר הבחורים היו רגילים לקום ולא מוקדם יותר כהרגלי בשאר ימים.

כמה טוב היה שה' הביא את אותו יהודי שיעמד לתפילה בדיוק במקום שבו הייתי רגיל לעמוד, הכל כדי לזכות אותי להציל ילד יהודי בעל נפש טהורה.

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אסתר בת בלה ע"ה
נעמי בת כותן ע"ה
מרים בת בלה ע"ה
צדיק חכם בן חזלה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
יונה בן סעדה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

תצב"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל
אביבה בת איריין ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל
ספינסק תקווה בת נעמה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל

הרב שבת בן אסתר אטון זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
גאולה בת טובה ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
דב בן יצחק ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה
סלים בן פרחא ז"ל
ליטף בן פרחא ז"ל
דניאל רפאל בן חגית ז"ל
יהודה בן סעידה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה